

Osoko Bilkura

Baionan, Herriko Etxean.

2022ko apirilaren 29an.

Batzar-agiria

Urrutia, Andres, euskaltzainburua,
Coyos, Jean-Baptiste, euskaltzainburuordea,
Arejita, Adolfo, idazkaria,
Urkia, Miriam, Iker sailburua,
Arkotxa, Aurelia
Azkarate, Miren,
Iñigo, Andres,
Kintana, Xabier,
Mujika, Alfontso
Oñederra, Miren Lourdes,
Peillen, Txomin,
Rekalde, Paskual,
Uribarren, Patxi,
Videgain, Xarles eta
Zabaleta, Patxi.

Osa, Erramun, zegozkion gaietan.

Ezin etorria adierazi dutenak: Roberto González de Viñaspre; Jose Irazu “Bernardo Atxaga”; Jabier Kaltzakorta; Miren Agur Meabe; Andoni Sagarna; Patxi Salaberri eta Mikel Zalbide.

Ahalak: Roberto González de Viñasprek ahala Andres Urrutiari; Jose Irazu “Bernardo Atxaga”k ahala Andres Urrutiari; Jabier Kaltzakortak ahala Andres Urrutiari; Andoni Sagarnak ahala Miriam Urkia; Patxi Salaberrik ahala Andres Urrutiari; Mikel Zalbidek ahala Andres Urrutiari.

Batzarra Baionan, Herriko Etxean, egin da, 2022ko apirilaren 29an, ostiralean.

Bilkuraren aurretik, Baionako Herriko Etxeko Yves Ugalde 4. axuantak eta Xabier Parrilla Etchart 14. axuanta eta Herriko Etxean hizkuntza politikaz arduratzen denak euskaltzainak agurtu dituzte eta harrera egin diete.

A. Urrutia euskaltzainburuak jakitera eman du Donostian, 2022ko otsailaren 25ean izendatutako Miren Agur Meabe euskaltzainak 2022ko martxoaren 14an gutun bat igorri duela. Gutun horretan adierazten da, batetik, izendapena onartzen duela eta, bestetik, Euskaltzaindiaren xede eta helburuei, eta euskaltzain oso izateari dagozkien eginkizunak zintzo eta leialki beteko dituela. Beraz, Barne-erregelatan, 64.6 xedapenean, araututako prozedura bete da eta M. A. Meabek euskaltzain osoaren izaera eskuratu du.

Ondoren, euskaltzainburuak etorrikoen zerrenda eta ahalak irakurri ditu. Quoruma badela egiaztatu ondoren, apirileko Osoko Bilkurari hasiera eman zaio.

1. Osoko Bilkurako (2022-03-25) bilera-agiria onestea, hala erabakiko balitz.

E. Osak aditzera eman duenez, idatziz ez da oharririk jaso. A. Urrutiak ahoz oharririk egin nahi den galdetuta, ez da oharririk egin. Ondorioz, 2022ko martxoaren 25eko bilera-agiria onetsi da.

2. Euskaltzaindiaren Hiztegia. Adierak eta adibideak. Batzorde Ahaldunduen oharrak (XXXII). Jasotako iruzkinak aztertu eta erabakiak hartu.

M. Urkia Batzorde Ahaldunduko idazkariak adierazi duenez, martxoko Osoko Bilkuran aurkeztutako zerrendari oharrak egin dizkio X. Videgainek.

ere sarrerako “*Euskal idazleak arloteak, eskasak, gogaikarri samarrak ere bai, agertzen zitzaizkigun*” adibidean, bigarren koma ezabatzea proposatu du ohargileak, baina ez da onartu, beharrezkoa baita dagoen lekuan. *eskas* 7. sarrerako adibidea (“Euskara aski eskasa eta gabea da fonema kontuan”), Mitxelenarena, ezabatzeko dio ohargileak, baina zuzena da, hiztegiak ez baitio iritziari begiratzen, iraingarria ez bada behintzat, hizkuntzaren erabileraren zuzentasunari baizik. Dagoen-dagoenean uztea onartu da. Aldiz, *gogor izan* azpisarrerako “*Emakume baten gogo gaiztoari gogor egin beharrean aurkitu zen*” adibidea ez da egokia eta, bestela ere aski adibide daudenez, isiltzea onartu da. *institutu* sarrerako lehenengo adiera zabaldu egin da (‘Alor askotako adituak, artistak edo idazleak biltzen dituen erakundea; zenbait ikastetxe eta ikerketa-lekuri ematen zaien izena’), eta adiera berria egin da: “3. iz. Ipar. Frantzian, irakaskuntza pribatuko ikastetxea”. *irten* sarreran, erlijioari lotutako adibide gehiegi daudela eta, horietako bat ezabatu eta “*Aukera ona izan zitekeek egoera honetatik irteteko*” berria jaso da. Azkenik, *zabal* sarreran ‘zabal’ adiera gehitzea proposatu du ohargileak, baina ez da beharrezkoa ikusi, nahasgarria izan daitekeela iritzita. Horrez gain, hiztegiak jaso berriak dituen *plater azal*, *plater zapal*, *plater sakon*, *plater txokon* azpisarrekerekin batera, *zabal* eta *barnetsu* sartzea proposatu du ohargileak, baina *plater/plat/azieta zabal/barnetsu* behar duen zehaztu gabe. Hiztegiko ordezkariak, hiztegi eta corpusetan aurkitutako datu urrien aurrean, Osoko Bilkurak erabakitzeke utzi dute proposamena. Aurrera begira familia osoa berrikustea baina, oraingoz, ez jasotzea onartu da.

Ez da beste oharririk jaso eta, hortaz, multzo osoa onartuta geratu da.

**3. Euskaltzaindiaren Hiztegia. Adierak eta adibideak. Batzorde Ahaldundua-
ren oharrak (XXXIII). Aurkeztu.**

M. Urkia Batzorde Ahaldunduko idazkariak zerrenda berria aurkeztu du, A. Iñigok eta M. Azkaratek egindako oharrak eta egitasmoko kideek emandako erantzun arrazoituak biltzen dituen.

Oharrak egiteko epea zabaldu da, maiatzaren 16 artekoa.

**4. Euskaltzaindiaren Hiztegia. Batzorde Ahaldundua. Zibersegurtasunaren oi-
narrizko lexikoa. Aurkeztu.**

Euskaltzaindiak eta UZEIk sinatutako hitzarmenaren barruan landu du UZEIk *Zibersegurtasunaren oinarrizko lexikoa*, 27 forma biltzen dituen. X. Videgainek egindako oharrak aztertu dira bileran: *phishing* definitzeko ‘amu’ hitzetik kalko bat asmatzea proposatu du, baina ez da onartu, ez baitago metaforaren beharrik eta, gainera, ez delako hitzik asmatzen, erabiltzen dena jasotzen baizik, hala dagokionean behintzat. *spam* hitzaren definizioa zabalatzeko eskatu du ohargileak, eta hala onartu da. *Euskaltzaindiaren Hiztegiko* definizio berari heldu dio UZEIk, ‘mezu baztergarria’, baina hiztegiko *mezu baztergarriaren* definizio zabalagoa jasotzea onartu da. *ziber-* osaerako forma guztietan “webgunea (Internet)” aipatzea eskatzen bazuen ere, ez da onartu, “informatika”, dagoena, zabalagoa baita, hor sartzen dira Internet eta era guztietako sistema digitalak. *doxing*, *fraping*, *kriptojack* formak jasotzea ere proposatu du, baina 27 hitzeko oinarrizko lexiko baterako gehitxo izan daitekeela iritzita, ez sartzea onartu da; Hegoaldean, gainera, ez daude oso hedatuak. *objektu konektatu* aipatzeko ere badio Videgainek, baina termino horrek ez du, berez, zibersegurtasunarekin zerikusirik. Azkenik, *ziberkrimen* jasotzeko eskatu du, baina *ziberdelitu* jaso dago eta termino zabalagoa da. 27ko zerrenda honetarako, oraingoz behintzat, aski dela onartu du Osoko Bilkurak.

Oharrak gaur aurkeztu besterik egin behar ez baziren ere, azkenean Osoko Bilkurak ontzat eman ditu eta *Zibersegurtasunaren oinarrizko lexikoa* onetsi da.

5. EBE batzordea. Euskara Batuaren Ortotipografia egitasmoa (EBO). Azalpen orokorra.

Euskaltzainburuak adierazi du barne-jardunaldien ondorioetako bat izan zela ortotipografia lantzea. Horretarako, 2021ean, EBE batzordeari egitasmoa lantzen hasteko eskatu zitzaion. Eta EBE batzorde ahaldundua ez denez, hark prestatzen dituen lanak Osoko Bilkurara ekarriko dira, eztabaidatzeko eta, hala badagokio, onartzeko. Horiek horrela, EBE batzordeko A. Mujikak egitasmoaren prozedura eta kronograma azaldu ditu.

2021eko urrian hasi zen EBE batzordea proiektua lantzen. Lehenik, prozedura finkatu zuen, hiru mailatan: txostengilea, EBE batzordea eta Osoko Bilkura. Ondoren, behin-behineko edukiak zehaztu zituen, lanaren helburua finkatu zuen, didaktazio-ereduari buruzko gogoeta egin zuen eta behin-behineko kronograma bat ere egin zuen, edukiak Osoko Bilkurara noiz eramango diren aurreikusteko. Banatu den dokumentuan, zehazki adierazita daude hala prozedura nola kronograma. Egitasmoa 2024ko udarako amaitzea aurreikusi da.

Prozedura zehaztu eta kronograma egin ondoren, edukietan lanean hasi baino lehen, bibliografia jaso da: 60 bat oinarrizko lan, euskarazkoak, gaztelaniazkoak, frantsesezkoak, ingelesezkoak eta katalanezkoak. Ondoren, lehen atalari ekin zion batzordeak: laburtzapenak (sarrera orokorra, laburdurak eta siglak). Hasieran aurreikusi ez bazen ere, batzordeak erabaki zuen laburduren lanari laburduren hiztegi labur bat eranstea.

Lan horiek amaituak ditu batzordeak, eta Osoko Bilkurari aurkeztuko dizkio. Hurrengo bi atalak ere landuak ditu batzordeak: siglak eta ikurrak. Txostenak eginda daude, eta batzordekideen oharrak ere jasota eta landuta daude. Batzordearen hurrengo bi bileretan bi atal horiek ere prest geldituko dira Osoko Bilkurara ekartzeko. Eta laugarren atalaren txostena ere (letrakerak) egina eta batzordean aurkeztuta dago, batzordekideen oharren faserako prest.

6. EBE batzordea. Euskara Batuaren Ortotipografia egitasmoa (EBO). Laburtzapenak. Aurkeztu.

Txostena banatu da, eta A. Mujikak azaldu du gaingiroki. Laburtzapenei buruzko sarrera orokor bat prestatu da, laburtzapenak, oro har, zer diren azaldu eta laburtzapen fonikoak eta grafikoak bereizteko. Ortotipografiari laburtzapen grafikoak

dagozkie. Haien helburua eta funtzioa zein diren deskribatu da, eta laburtzapean grafikoen komunikazio-teknologia berrietan duten tokiri buruzko azalpenak ere ematen dira idazkian. Ondoren, laburtzapean-motak zein diren zehazten da, eta, amaitzeko, euskarazko laburtzapean historia laburra egin da, arlo horretako lan nagusiak zein izan diren azaltzeko eta Euskaltzaindiak arlo horretan zer egin duen aditzera emateko.

7. EBE batzordea. Euskara Batuaren Ortotipografia egitasmoa (EBO). Laburdurak. Aurkeztu.

Txostena banatu da, eta A. Mujikak azaldu du. Hemezortzi puntutan banatuta dago txostena eta hainbat azpipuntutan: azalpen orokorra, laburdurak nola irakurri behar diren, erabilera-aholkuak, laburdurak sortzeko bideak, marratxo eta zuriuneak laburduretan noiz-nola, letra xeheak eta larriak laburduretan noiz-nola, letra etzana laburduretan noiz, laburduraren puntua eta gainerako ortografia-markak nola uztartu, laburduren kokaera egokia eta desegokia lerroan, eta laburdurak kasu-markekin nola uztartzen diren. Azalpenez gainera, adibide ugari hornitu da txostena.

Txostena eztabaidatu ondoren, batzordeak erabaki zuen laburduren hiztegi labur bat ere prestatzea, eredu garri gertatzeko eta han-hemen dabilzan laburdura desegoki batzuen aurrean forma egokiak proposatzeko. Hori da txostenaren azken puntua, lauhun bat laburduraz osatua.

Hiru ohar utzi ditu EBE batzordeak Osoko Bilkurarako:

- postdata latinezko hitza *Euskaltzaindiaren Hiztegi*an sartzen bada, (versus sartu den bezala), laburdura jada ez litzateke letra etzanez idatzi behar.
- Laburduraren ondoko etenpuntuak idatzi behar direnean, hiru puntu edo lau puntu idatzi? Ez dago argudio sendorik era batera edo bestera egiteko, eta hizkuntzatik hizkuntzara aldeak daude.
- astearte hitza laburtzeko ar. eta as. proposatu dira euskarazko lan batzuetan (Euskaltermek eta IVAPek as. eta EIMak eta *Berriak*, berriz, ar.). Bien artean, ar. formak egokiagoa dirudi, astelehen edo asteazken hitzen laburdura izan daitekeela pentsatzeko bidea ixteko.

Laburduren hiztegitxoia osatzeko, Euskaltzaindiaren lau produktu garrantzitsu arakatu ditu EBE batzordeak: *Euskaltzaindiaren Hiztegia*, *Euskal Hiztegi Historiko-etimologikoa*, *Euskararen Herri Hizkeren Atlas* eta *Euskararen Gramatika*, eta ikusi da kasu gutxi batzuetan haietan erabili diren laburdurak ez datozela bat batzordeak txostenean proposatzen duenarekin eta, bestalde, hitz bera laburtzeko ez direla laburdura berak erabili beti lan horietan guztietan; alegia, batetik bestera badirela aldaera batzuk. Horregatik, beste txosten bat egin da horren berri emateko eta, egoki iritzi gero, nola bateratu litezkeen azaltzeko. Txostena banatu da, eta labur azaldu da.

M. Urkiak adierazi du, *Euskaltzaindiaren Hiztegiari* dagokionez, aztertu dutela eta egoki ikusten dutela aldatzea, baldin eta Osoko Bilkurak txostena onartzen badu. Azaldu du zalantza izan dutela batez ere jakintza-arloen laburduren hasierako letra larriarekin, hori delako euskal hiztegi eta entziklopedietan orain arte erabili dena, baina ez dutela arazorik egokitzeko. M. Azkaratek adierazi du *Euskararen Gramatikako* laburduretan detektatu diren laburdura horiek aldatzeko arazorik ez duela ikusten obraren bertsio digitala egiten denean.

Oharrak egiteko epea zabaldu da, ekainaren 20 artekoa. Oharrak egiten laguntzeko, dokumentuak euskarri digitalean igorriko dira astelehenean, oharrak egiteko fitxa batekin batera.

8. Esku artekoak.

8.1. Iñaki Segurola filologo eta euskaltzain urgazlearen heriotzaren berri. Azpeitian (Gipuzkoa) jaio zen Segurola, 1962ko martxoaren 8an. Euskal Filologian lizentziaduna (UPV/EHU), Euskaltzaindiak 1991ko urtarrilaren 31n izendatu zuen urgazle. Urte luzez, honako batzorde edota egitasmo hauetan egin izan ditu ekarpenak: Orotariko Euskal Hiztegia lantaldea (1989-2005), Hiztegi Batua lantaldea (1993-2009) eta Euskal Hiztegi Historiko-etimologikoa egitasmoa (2010-2021). Idazlea ere bazen Iñaki Segurola eta zenbait hedabidetan ere kolaboratu izan du.

8.2. Bost urterako lankidetzahitzarmena sinatu dute Euskaltzaindiak eta Bertsozale Elkarteak, apirilaren 1ean. Bi erakundeok euskararen jakitean, erabileran zein haren aldeko sustapenaren ikerketan, zabalkundean eta sentiberatzean egitasmoak partekatzeko konpromisoa hartu dute, bertsoaritzaz ezagutzera emateko egitasmoak, monografiak, bertsozaletasuna indartzeko lehiaketak, ikastaroak, iker-

ketak, bekak eta abar abian jarri ahal izango dituzte elkarlanean. Horrez gain, Euskaltzaindiak Euskal Herriko Bertsozale Elkarteak iraganean zein hitzarmen honen indarraldian sorturiko euskarazko edukia baliatuko luke, hain zuzen, Akademiak dauzkan ahozko zein idatzizko edukiak biltzen dituzten datu-baseak aberastea litzateke helburua (Euskaltzaindiaren datu-baseek hainbat hedabidek, argialetxek eta erakundek euskaraz ekoitzirikoa -ahoz nahiz idatziz- jasotzen dute, corpusaren oinarri bihurtuz).

8.3. Hurrengo bilkurak.

Maiatzaren 21ean, larunbatean, Elizondon, udaletxean, Osoko Bilkura laburra egingo da, 10:00etan. Ondoren, 12:00etan, Amaiurko plazan, P. Rekalde euskaltzainaren sarrera hitzaldia dela eta, Ageriko Bilkura egingo da. Argibideak datorren astean bidaliko zaizkie euskaltzainei.

9. Azken ordukoak.

P. Zabaleta euskaltzainak, Espainiako Gobernuak, joan den martxoan, Susperaldi eta Eraldaketa Ekonomikorako Egitasmo Estrategikoen barruan, onetsitako Hizkuntzaren Ekonomia Berria egitasmorekiko kezka azaldu du. Izan ere, bere iritziz, onetsitako egitasmoan euskara, katalana eta galegoa ez dira aintzakotzat hartzen. Inguruabar horretan, zenbait erabaki-proposamen aurkeztu du. Horien artean, proposatu du harreman-bidea garatzea katalanaren eta galegoaren akademiekin, besteak beste, estrategiak koordinatzeko. Era berean, Espainiako Kongresuko zenbait talde parlamentariok gaiarekiko interesa eta kezka dutela ere azaldu du.

A. Urrutia euskaltzainburuak adierazi du erabaki-proposamenak bideratzeko prozedura Barne-erregeletan, 67.5 xedapenean, zehaztuta datorrela eta, horren arabera, ezin dela gaia horrela bideratu. Edozein gisaz, gaiari buruz P. Zabaletaren kezka jasotzea proposatu du. Era berean, azaldu duenez, Ukrainako gerra hasi aurretik, Espainiako Gobernuak harremanetan jarri zen Euskaltzaindiarekin egitasmoari buruz hitz egiteko. Bilkura Donemiliagan egitekoa zen eta hizkuntzen akademia guztiak deituta zeuden. Ukrainako gerra arrazoitzat erabiliz, Espainiako Gobernuak atzeratu du aurrez aurre egin beharreko bilkura hori. Nolanahi ere, gaiari buruz hiru akademia historikoak harremanetan daudela eta era bateratuan jokatzeke asmoa dagoela esan du. Gaiari buruz egiten diren urratsen berri Osoko Bilkurari emango zaio, gertatu ahala.

Bilkurari amaiera eman aurretik, A. Urrutia euskaltzainburuak hitza hartu eta euskaltzainei eskerrak eman dizkie apirilaren 10ean zendu zen Jesus Maria Urrutia Badiola “Txuma” bere anaiaren heriotza dela eta, adierazitako dolumin mezuengatik.

Eta bestelako aztergairik ez dela, Osoko bilkura bukatutzat eman da, 13:15 direnean.

Andres Urrutia,
Euskaltzainburua

Adolfo Arejita,
Idazkaria